

Plan för det övergripande arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkningar

Reviderad september 22

Inledning

Skolväsendet i Sverige ska vila på demokratins grund. En av demokratins pelare är tanken om alla människors lika värde. Detta värde ska finnas synligt i all vår verksamhet i och utanför förskolan, det ska genomsyra vår organisation, våra strukturer och vårt bemötande.

I förskolans uppdrag ligger att ha tydliga rutiner vid akuta händelser där individer utsätts, men vi behöver också arbeta främjande och förebyggande för att skapa trygga miljöer för alla våra barn oberoende av deras kön, sexuell läggning, religion eller annan trosuppfattning, ålder, könsuttryck eller identitet, etnisk tillhörighet eller funktionsnedsättning.

Regnbågens förskola har en plan som rör arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som är utarbetad i samarbete med FVBU. Utöver denna finns mallar för arbetet, dokument för arbetslaget, vilken är en utvärdering av föregående års arbete och en sammanfattning av resultatet från kartläggningen av förskolan. I dokumenten utvärderas de främjande och förebyggande insatserna som görs på förskolan.

Förskolans plan

Här hittar du lagar, definitioner och begrepp, ansvarsfördelning och förslag på kartläggningsmetoder. Här finns även de rutiner och strukturer som styr förskolans arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling samt främjande aktiviteter. De främjande aktiviteterna konkretiseras på varje avdelning. Här finns information om var vårdnadshavare kan vända sig om de misstänker att egna eller andras barn utsätts för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling på förskolan.

Avdelningens/arbetslagets dokument

Dokumentet ger en översikt av det förebyggande arbetet. Varje avdelning genomför kartläggningar som fångar upp barnens upplevelser kring situationen i förskolan. Syftet med kartläggningarna är att synliggöra var och när det kan finnas risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling i verksamheten.

Resultaten av kartläggningarna utgör sedan en grund för samtal och diskussioner kring vilka åtgärder som bör göras för att skapa en tryggare miljö för alla barn. Såväl barn som pedagoger är delaktiga i att ta fram förebyggande åtgärder. Både de förebyggande och de främjande aktiviteterna följs upp och utvärderas på förskolan.

Regnbågens strategi

Kristna värderingar – empati, omsorg, respekt, ansvar, trygghet och allas lika värde.

Respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Empati samt en vilja att hjälpa andra, kamratskap.

En trygg miljö som ser det enskilda barnet och stöder dess utveckling.

Allsidig verksamhet som inspirerar till nyfikenhet och ett lustfyllt lärande.

Regnbågens vision

Regnbågen en förskola för alla, där barn och föräldrar blir sedda och hörda, känner sig trygga och blir älskade och där alla har ett unikt värde.

En förskola där verksamheten präglas av en pedagogik där omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet.

Lagar och förordningar

Arbetet mot diskriminering och trakasserier regleras i Diskrimineringslagen (2008:567/2016:828) medan arbetet mot kränkningar regleras i Skollagen (2010:800). Båda lagstiftningarna kräver att det ska finnas ett strategiskt och långsiktigt arbete i verksamheterna.

Diskrimineringslagen 2016:828

3 kap. Aktiva åtgärder

1§ Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en verksamhet motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

3§ Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande.

18§ Utbildningsanordnare ska ha riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier.

Skollagen 2010:800

6 kap. Åtgärder mot kränkande behandling

6§ Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

8§ Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Läroplanen (Lpfö18)

lyfter frågor kring diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i såväl värdegrundsuppdraget som i målen för utbildningen. Ingen ska i förskolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas. Förhållningssättet hos alla som verkar i förskolan, och deras sätt att agera och tala om något, påverkar barnens förståelse och respekt för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle. Därför är alla som verkar i förskolan viktiga som förebilder. (Lpfö 18)

Begrepp och definitioner

Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett beteende som utan att ha samband med någon diskrimineringsgrund kränker ett barns värdighet.

Mobbning

Mobbning är när ett barn är utsatt för upprepade negativa handlingar och där det hos den/de som utsätter finns ett syfte att tillfoga den andra skada eller obehag. Det ska dessutom finnas en skillnad i styrkeförhållande mellan den/de som utsätter och den som utsätts för att beteendet ska kallas mobbning enligt Olweus klassiska definition.

Trakasserier

Trakasserier är ett beteende som kränker någons värdighet och som har samband till en eller flera av diskrimineringsgrunderna.

Sexuella trakasserier

Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell art som kränker någons värdighet. Sexuella trakasserier kan handla om ovälkomna beröringar, tafsningar, skämt, förslag eller bilder som är sexuellt anspelade och som upplevs som kränkande för personen. Sexuella trakasserier kan även handla om en sexuell jargong.

Kränkningar och trakasserier kan äga rum i den fysiska verkligheten eller via sociala medier. De kan vara fysiska (knuffar och slag), verbala (skällsord), textburna (klotter) eller sociala (utfrysning och ryktesspridning)

Diskriminering

Det finns två former av diskriminering: direkt och indirekt diskriminering.

Direkt diskriminering: att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, samt att missgynnandet har att göra med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning samt ålder).

För en beskrivning av diskrimineringsgrunderna samt sexuella trakasserier, se bilaga 1.

Indirekt diskriminering: att någon missgynnas genom en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att missgynna personer med ett visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, viss funktionsnedsättning, viss sexuell läggning eller viss ålder. Detta gäller såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. I förskolan är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse.

Akuta åtgärder

Rektor eller en pedagog får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra barnens trygghet eller för att komma tillrätta med ett barns kränkande behandling av ett annat barn. På Regnbågens förskola använder vi oss av lågaffektiva metoder för att stoppa pågående kränkningar mellan barnen.

Repressalier

Huvudmannen eller förskolans personal får inte utsätta ett barn för repressalier på grund av att barnet eller vårdnadshavaren har påtalat brister eller anmält skolan för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Ansvarsområden

Rektor ansvarar för:

- att varje enskild verksamhet arbetar målinriktat för att motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling
- att Förskolans plan upprättas och utvärderas varje år
- att vårdnadshavare informeras om Förskolans plan
- att all personal är informerad om Förskolans plan och de rutiner som ingår i den samt arbetar efter den
- att Avdelningens/arbetslagets dokument upprättas
- att förebyggande åtgärder och främjande aktiviteter kontinuerligt följs upp och utvärderas
- att det finns en organisation på förskolan som främjar arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling
- att förskolan, när den får kännedom om att diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling förekommer, ser till att utredning görs och åtgärder vidtas
- att huvudman informeras om ärenden som rör diskriminering, trakasserier och kränkande behandling
- att kontakta andra myndigheter vid behov
- att utvärdera förskolans plan, se till att ny förskolans plan upprättas i juni samt att den implementeras vid start i augusti.
- att inför den nya Förskolans plan diskutera förskolornas arbete med de främjande aktiviteterna
- att sammanställa förskolans kränkingsrapporter okt, dec, feb, maj med syftet att få syn på mönster
- att lyfta resultat från kartläggningar som genomförs på förskolan och som har relevans för frågor som rör trakasserier, kränkningar, trygghet t.ex. lära-känna- samtal, utvecklingsamtal
- att följa upp och stödja rektorernas arbete i det kontinuerliga arbetet

Avdelningen/Arbetslaget ansvarar för

- att genomföra kartläggningar där samtliga diskrimineringsgrunder, sexuella trakasserier samt kränkande behandling ingår
- att personal analyserar och diskuterar resultaten av kartläggningarna med syfte att få fram aktiva åtgärder mot de risker och brister som framkommer
- att förebyggande åtgärder skrivs ned i Avdelningens/arbetslagets dokument och implementeras vid nytt läsår i aug/sep
- att förskolans främjande aktiviteter bryts ned till åldersadekvata aktiviteter och implementeras aug/sep
- att såväl förebyggande åtgärder som främjande aktiviteter kontinuerligt följs upp och

utvärderas

- att i juni sammanställa och utvärdera avdelningens arbete med de främjande och förebyggande aktiviteterna under det föregående året

All personal ansvarar för

- att vid ärenden som rör kränkningar, diskriminering eller trakasserier, säkerställa att åtgärder som rör de "egna" barnen genomförs, följs upp och utvärderas
- att vid misstanke om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling informera rektor genom att skriva en kränkingsanmälan
- att följa förskolans rutiner vid förekomst av kränkningar, trakasserier eller diskriminering
- att arbeta främjande och förebyggande mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Vårdnadshavare ombeds

- att berätta för pedagogerna i förskolan om deras barn eller om de misstänker att andra barn är utsatta för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling

Delaktighet, förankring och information

Personalens delaktighet, förankring och information

Förskolans plan presenteras och bearbetas vid årets början i augusti. Vikarier och personal som börjar under pågående läsår informeras om Förskolans plan. Förskolan har strukturer för nyanställda som kommer under terminen. I vår arbetsmiljöhandbok finns introduktion för nya medarbetare i vilken det ingår att presentera förskolans likabehandlingsarbete.

Personalen deltar i kartläggningar, analyser och diskussioner med syfte att formulera förebyggande åtgärder. Personalen deltar även i samtal och diskussioner för att bryta ned förskolans främjande aktiviteter till åldersadekvata aktiviteter. De aktiva åtgärderna (förebyggande och främjande) följs upp och utvärderas kontinuerligt på arbetslagsmöten.

Barns delaktighet, förankring och information

Med en anpassning till barnens ålder och mognad.

Trygghetsvandring

För samtal med barnen i uppkomna och vardagliga situationer

Kompistema med materialet om Igelkott och Kanin och UR serien Djuren på djuris.

Vårdnadshavares delaktighet

Vårdnadshavare informeras om förskolans arbete vid föräldramöten.

Förskolans plan ligger i Tyra och på hemsidan.

Likabehandlingsarbetet presenteras vid möte för vårdnadshavare.

Förslag på kartläggningsmetoder

Kartläggning - fokus barn

- Använd trygghetsvandring i förskolans olika miljöer med symboler som visar tumme upp, tumme ner och tumme åt sidan. De följs upp med frågor om varför det är vissa platser där barnen upplever att de är otrygga. Som vuxen behöver du ha kunskap om diskrimineringsgrunderna för att kunna koppla till dem.
- Sammanställning av kränkingsrapporter. Även här är det viktigt att avidentifiera informationen. Syftet med sammanställningen är att synliggöra mönster om det är på särskilda platser som t.ex. hall där många kränkningar sker.
- Pedagoger genomför observationer. Observationerna behöver ha en tydlig ram kring tid och innehåll. Förslag på olika varianter, det kan ske genom sociogram och intervjuer.

Kartläggning - fokus pedagoger

- Självskattning. Självskattning bygger på just självskattning och samma situation kan skattas olika av olika människor. Självskattningen i sig ger därför ingen "rättvis" bild av situationen. Däremot kan självskattningen vara en bra utgångspunkt för diskussioner. Ett nästa steg efter att självskattningen genomförts är därför att arbeta i par eller mindre grupper där varje fråga i självskattningen diskuteras, t.ex. hur har varje enskild person uppfattat frågan och hur har hen arbetat med den. Självskattning finns i arbetsplanen/onenote.
- Pedagoger observerar varandra. Observationerna bör ha en tydlig ram kring innehåll och tid.

Kartläggning - fokus organisation och struktur

- Är förskolans rutiner och strukturer rörande diskriminering, trakasserier och kränkande behandling kända av förskolans personal?
- Introduceras nya pedagoger och vikarier till förskolans rutiner och strukturer rörande diskriminering, trakasserier och kränkande behandling?
- Är förskolans fysiska miljöer tillgängliga för samtliga barn?
- Är förskolans undervisning organiserad på ett sådant sätt att alla barn har möjlighet att delta?
- Är förskolans regler neutrala i relation till diskrimineringsgrunderna?

Strukturer för anmälan av kränkande behandling och trakasserier

Rutiner för när ett barn kränks eller trakasseras av andra barn

- Att upptäcka och ingripa vid kränkande behandling eller trakasserier
- All personal ska vara uppmärksam på indikationer om att ett barn utsätts för kränkande behandling eller trakasserier.
- All personal som ser, hör eller får information om att ett barn utsätts för kränkande behandling eller trakasserier har ett ansvar att ingripa eller hämta den hjälp som behövs för att stoppa pågående kränkningar eller trakasserier.
- Personal som själv ser eller får information om att något barn utsätts för kränkande behandling eller trakasserier ska skyndsamt fylla i blanketten "anmälan om kränkande behandling" som finns som blankett på förskolan och ge den till rektor.
- Rektor, ringer skolchef och meddelar vad som hänt, och skriver under blanketten och överlämnar den till huvudmannen
- Rektor ser till att det finns rutiner så att vårdnadshavare blir informerad.

Rutiner för när ett barn kränks, trakasseras eller diskrimineras av någon ur skolans personal eller av en annan vuxen inom förskolans område

Att upptäcka och ingripa vid kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering

- All personal ska vara uppmärksam på indikationer om att ett barn utsätts för kränkningar, trakasserier eller diskriminering.
- All personal som ser, hör eller får information om att ett barn utsätts för kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering har ett ansvar att ingripa eller hämta den hjälp som behövs för att stoppa pågående kränkningar, trakasserier eller diskriminering.
- Personal som själv ser eller får information om att något barn utsätts för kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering av en av förskolans anställda eller annan vuxen som befinner sig inom förskolans område ska informera rektor.
- Rektor, ringer skolchef och meddelar vad som hänt, och fyller i blanketten "anmälan om kränkande behandling" och förmedlar den till huvudmannen
- Rektor ser till att det finns rutiner att vårdnadshavare blir informerad.
- Om ärendet gäller att rektor ska det utredas hos huvudmannen. Skolchefen, Leif Bäckrud eller informeras skyndsamt per telefon.

Följande dokumenteras i arbetsplanen onenote

Utvärderingar av förra årets plan rutiner och strukturer

- Hur har årshjulet fungerat?
- Har den övergripande Likabehandlingsarbetet fungerat?
- Har avdelningarna arbetat kontinuerligt med de aktiva åtgärderna (förebyggande åtgärder och främjande aktiviteter)?
- Har personalen följt förskolans rutiner för hantering av kränkningar, trakasserier eller diskriminering?

Främjande och övergripande aktiviteter

- Har förskolan genomfört förra årets främjande aktiviteter?
Om nej, varför? om Ja, vad blev resultaten?
- Kan vi, utifrån en avdelningens kartläggning, se områden som skulle gynna hela förskolan så förs detta in i årets främjande aktiviteter.

Övergripande åtgärder utifrån kartläggning, fokus organisation och struktur

Här tydliggör ni eventuella åtgärder på organisations- och strukturnivå.

Förebyggande åtgärder

Förebyggande åtgärder utvärderas i Avdelningens/Arbetslagets dokument (vilka åtgärder kommer ni arbeta med under året)

Årets främjande aktiviteter utifrån diskrimineringsgrunderna

Diskrimineringsgrunderna diskuteras i aug/ sep årligen och en plan för främjande och förebyggande aktiviteter planeras.

Diskrimineringsgrunderna:

Kön:

Könsöverskridande identitet eller uttryck:

Etnisk tillhörighet:

Religion och annan trosuppfattning: Funktionsnedsättning:

Sexuell läggning:

Ålder:

Sexuella trakasserier:

Kontaktuppgifter till personer som vårdnadshavare kan vända sig till

Ta i första hand kontakt med ditt barns pedagog eller en vuxen på förskolan som du/ni har förtroende för. Om det av olika orsaker inte fungerar kan du ta kontakt med

Rektor: Caroline Sundler 070 590 47 84

Biträdande rektor: Sara Sjöholm 072 748 24 24

Anmälningsskyldighet

Enligt Socialtjänstlagen 14 kap. 1 § är både skolmyndighet och alla anställda hos myndighet det vill säga personal inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola, skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd.

En del fall av trakasserier och kränkande behandling kan också utgöra brott. En bedömning av om en polisanmälan ska göras bör ske i varje enskilt fall. En vårdnadshavare kan själv alltid göra en polisanmälan.

Vid händelser som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa ska Arbetsmiljöverket underrättas. Detta gäller även händelser som orsakats genom våld eller hot om våld.

Polisens, socialtjänstens, skolans utredning har olika syften. Oavsett om en anmälan har gjorts till en annan myndighet eller inte är verksamheten alltid skyldig att utreda påstådda trakasserier eller kränkande behandling och vidta relevanta åtgärder för att komma till rätta med dessa.

Stöd och hjälpinstanser

Socialtjänstens kontakt dagtid vid anmälan om oro för barn, samt andra akuta frågor.

[0370-37 70 00](tel:0370-377000) måndag – torsdag 7:30-16:30 fredag 7:30-15:30

kontaktcenter@varnamo.se

Barnens hjälptelefon (Bris) Tel: 116111: Till Barnens hjälptelefon kan alla under 18 år ringa om vad som helst. Inga problem är för stora eller små. Tillsammans med en vuxen försöker ni hitta en lösning på det som inte känns bra. Samtalet är gratis och det syns inte på telefonräkningen att du har ringt. Alla vuxna på Barnens hjälptelefon har tystnadsplikt och får inte berätta för någon vad samtalen handlar om.

www.bris.se

Rädda Barnens föräldratelefon Tel: 020-786 786. Till Rädda Barnens föräldratelefon är alla som vill välkomna att ringa med stora och små frågor som rör barn och föräldraskap. Kanske kan samtalet ge nya infallsvinklar och lite hjälp med att samla mod och kraft. Ditt samtal är anonymt och kostar inte mer än en samtalsmarkering.

www.rb.se

Bilaga 1

Diskrimineringsgrunderna finns i två varianter utan och med exempel.

Diskrimineringsgrunderna utan exempel

Kön: att någon biologiskt och juridiskt definieras som kvinna eller man. Diskrimineringsgrunden kön kan kopplas till formuleringar i samtliga läroplaner om jämställdhet mellan kvinnor och män, kravet på att skolan aktivt ska främja kvinnor och mäns lika rätt och möjligheter, samt att skolan har ett ansvar att motverka traditionella könsmonster (Lgr 11, Lgr 11grundsär). Eller ... att skolan aktivt ska främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter och att eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är kvinnligt och manligt (Lgy 11, Lgy 13 gymnasiesär)

Könsöverskridande identitet eller uttryck: Begreppet kön består av flera olika delar. Biologiskt kön och juridiskt kön skyddas av diskrimineringsgrunden kön. I begreppet kön ingår även köns-identitet och könsuttryck: Könsidentitet är en persons självupplevda kön, det vill säga det kön du känner dig som (kvinna, icke-binär, man, transperson osv.). Könsidentiteten behöver inte samstämma med det juridiska eller biologiska könet. Könsuttryck beskriver hur en person uttrycker sitt kön genom attribut som socialt förknippas med könstillhörighet, till exempel kläder, kroppsspråk, frisyr, socialt beteende, röst etc. Skyddet som diskrimineringsgrunden ger är viktigt för personer som har en könsidentitet eller ett könsuttryck som ibland eller hela tiden skiljer sig från könsnormerna. Diskrimineringsgrunden har inget samband med sexuell läggning.

Etnisk tillhörighet: nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller likande förhållanden. Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter. En person som bor i Sverige kan identifiera sig både som svensk och t.ex. kurd, syrian eller amerikan. Varje person har rätt att definiera sin egen etniska tillhörighet/tillhörigheter.

Religion eller annan trosuppfattning: religiösa åskådningar som t.ex. Kristendom, Islam och Hinduism. Annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med religiös åskådning som t.ex. ateism. Religionsfriheten är skyddat i både internationella konventioner och i svensk lag. Undervisningen ska, enligt skollagen, vara icke-konfessionell. En person behöver inte vara troende för att utsättas för diskriminering utifrån religion, det räcker att någon antar att hen är t.ex. kristen eller muslim och agerar utifrån det.

Funktionsnedsättning: varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som fanns vid födseln, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. Funktionsnedsättningar som t.ex. allergier, ADHD, dyslexi, hörsel- eller synnedsättning beskriver inte ett statiskt tillstånd, utan personens funktionsförmåga varierar beroende på situationen och den omgivande miljön. Funktionshinder är de hinder som finns i omgivningen och som gör det svårt för personer med funktionsnedsättning att fungera optimalt. Skolan är ansvarig för att såväl undervisning som fysiska platser är tillgängliga för elever med funktionsnedsättning.

Sexuell läggning: homosexuell, bisexuell eller heterosexuell. Det handlar om vem personen blir förälskad eller attraherad av. Diskrimineringsgrunden skyddar även mot diskriminering eller trakasserier som rör anhörigas sexuella läggning.

Ålder: hur många år du är. Diskrimineringsgrunden gäller alla åldrar. Oftast är det yngre och äldre som diskrimineras.

Diskrimineringsgrunder med exempel Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]

Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]

Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]

Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]

Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]

Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar ”Din pappa är jävla CP.” [trakasserier]

Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden ”ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!” [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne ”äckliga lebb”. [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]